

La gestió emocional als centres municipals d'educació especial

SUMARI

1.	EDUCAR LES EMOCIONS: CONCEPTES CLAU	3
2.	EL PAPER DEL/DE LA MESTRE/A COM A FACILITADOR(A) DE BENESTAR	6
3.	CONCLUSIONS FINALS	10

1. EDUCAR LES EMOCIONS: CONCEPTES CLAU

El **Model SEER de Desenvolupament Socioemocional** aplega un conjunt d'eines que permeten l'acompanyament de l'educador(a) apropant a la realitat de les aules els models teòrics més reconeguts en el món de la pedagogia de l'interior.

A través de de desenvolupament socioemocional des de SEER connectem amb el model de competències emocionals (Bisquerra i Pérez-Escoda, 2007) i la mirada d'habilitats de la intel·ligència emocional (Mayer i Salovey, 1990).

Consciència emocional	Habilitats relacionades amb la capacitat de prendre consciència de les pròpies emocions, les emocions de la resta, i de captar el clima emocional d'un context determinat.
Elecció personal	Habilitats relacionades amb la capacitat d'adoptar/de projectar comportaments apropiats i responsables per afrontar satisfactòriament els desafiaments de la vida diària, permetent organitzar la nostra vida de forma sana i equilibrada, facilitant-nos experiències de benestar; i habilitats relacionades amb la capacitat de gestionar emocions de forma saludable, prenent consciència de la relació entre emoció, raó i comportament, amb la fi d'afrontar i de generar emocions positives en pro del benestar
Responsabilitat individual	Habilitats relacionades amb la capacitat d'autogestió personal i habilitats relacionades amb la capacitat de mantenir bones relacions amb altres persones.

Taula 1. Model SEER de Desenvolupament Socioemocional. Conceptes clau.

1. EDUCAR LES EMOCIONS: CONCEPTES CLAU

La **mirada salutogènica** que volem portar dins i fora de les aules més enllà de la psicologia positiva s'emmarca dins un model d'actius (perspectiva salutogènica = generar salut) en el qual treballem per a l'evolució de factors clau del desenvolupament de la persona:

- **Factors relacionals:** generar lligams propers a través del treball en valors i creences, empatia i recolzament positiu.
- **Factors motivacionals:** treballar cap als nostres objectius vitals a fi d'augmentar motivació i participació.
- **Factors de voluntat:** desenvolupament de la pròpia resiliència, la presa de decisions conscients i lliures, l'autodeterminació i el compromís amb la dignitat pròpia i de l'altre, l'empoderament del nostre potencial.
- **Factors protectors:** protecció davant d'amenaques a través del desenvolupament de la nostra personalitat, on influeix directament la nostre escala de valors, l'autoestima, la nostra gestió emocional, etc. També a través de contextos o situacions que permetin aquesta protecció.

Tot plegat es connecta a través del desenvolupament de la personalitat saludable.

1. EDUCAR

LES EMOCIONS: CONCEPTES CLAU

Per això presentem el **triangle de la personalitat**, un element clau per ajudar a treballar la mirada de l'infant i de l'adult en relació amb l'equilibri entre emoció, pensaments i conductes.

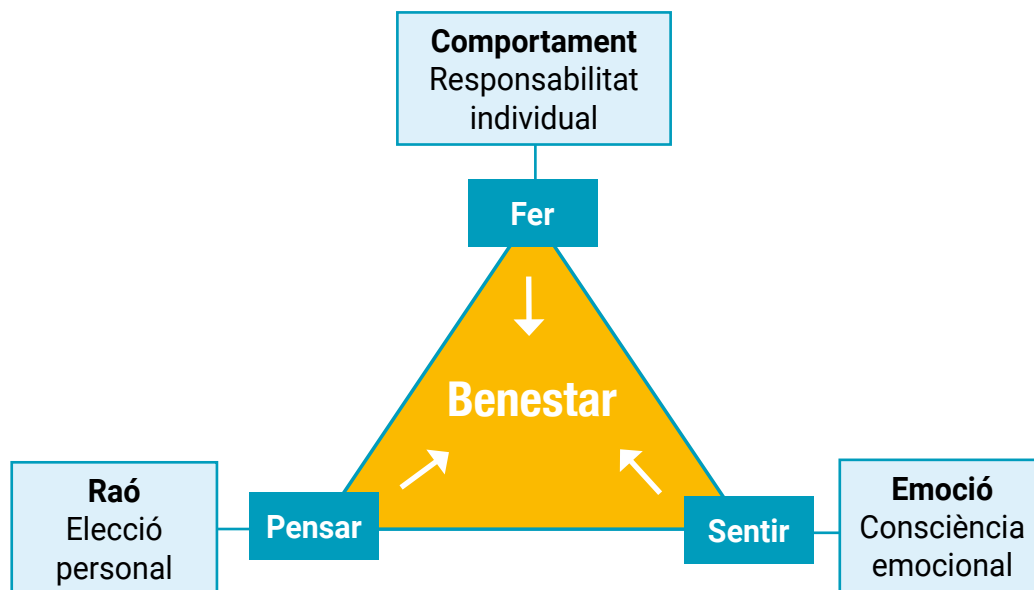

Figura 1. Triangle de la personalitat i conceptes clau d'educació emocional.

2. EL PAPER DEL/DE LA MESTRE/A COM A FACILITADOR(A) DE BENESTAR

Es dediquen dues sessions a focalitzar el treball socioemocional en el paper de facilitador(a) com actiu per al benestar. Un actiu és qualsevol recurs que sosté i potencia el benestar (Morgan i Ziglio, 2007).

Comprenem l'educador(a) com un ésser emocional en rol de facilitador(a).

La figura de facilitació en l'àmbit socioemocional és aquella persona que acompanya, sosté, manté i col·labora en el desenvolupament positiu de la persona i la comunitat. En la formació abordem el treball a partir de la **gestió emocional** i la **mirada sistèmica**.

La **gestió emocional** ens porta a la idea de tot el que es pot fer amb una emoció. A continuació, a la figura 2, hi presentem els conceptes clau d'aquesta mirada.

Quant a la **mirada sistèmica**, treballem el concepte de sistema com el conjunt d'elements en interacció entre ells i de forma conjunta amb l'entorn. Si transferim les característiques a un equip de treball com el claustre, però també a l'aula i les famílies, podem considerar que el sistema té un valor més rellevant que el que pot oferir cada persona de forma individual.

Integrar la mirada sistèmica en l'educació emocional ens permet poder influir positivament en el treball d'equip, la convivència, la generació de coneixement, l'intercanvi d'experiències, el camp d'aprenentatge, etc. que es crea en un grup, en un equip, en un centre i en una comunitat.

2. EL PAPER DEL/DE LA MESTRE/A COM A FACILITADOR(A) DE BENESTAR

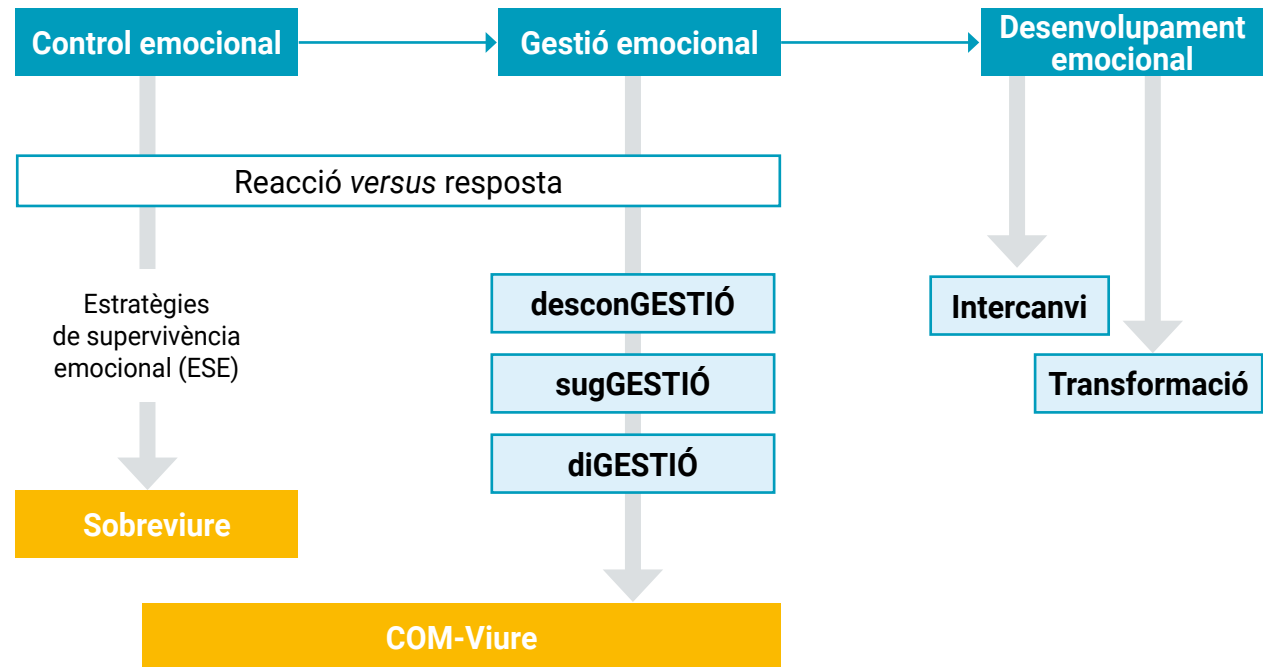

Figura 2. Tot el què es pot fer amb una emoció.

2. EL PAPER DEL/DE LA MESTRE/A COM A FACILITADOR(A) DE BENESTAR

La Pedagogia Sistèmica ofereix una perspectiva fenomenològica de la persona i l'educació. Aquesta perspectiva es fonamenta en les aportacions de Bert Hellinger. L'autor alemany va desenvolupar una mirada sobre els sistemes humans basada en el que ell anomena *els ordres de l'amor* (Traveset i Parellada, 2014, pàgina 39).

Aquests ordres són: **pertinença, jerarquia i equilibri entre donar i rebre**. Connectar aquestes aportacions amb la realitat d'un equip de treball ens pot oferir elements de reflexió interessants.

És important tenir presents dins la mirada dels sistemes el fons socioemocional i el moment de les persones.

La **mirada de la dimensió emocional** facilita la comprensió i l'acompanyament dels processos de transformació cap al benestar. A continuació presentem un mapa emocional concret, treballat a la formació, que explica la realitat del grup, del claustre o de la família des de la comprensió del moment emocional fins als aprenentatges del procés.

2. EL PAPER DEL/DE LA MESTRE/A COM A FACILITADOR(A) DE BENESTAR

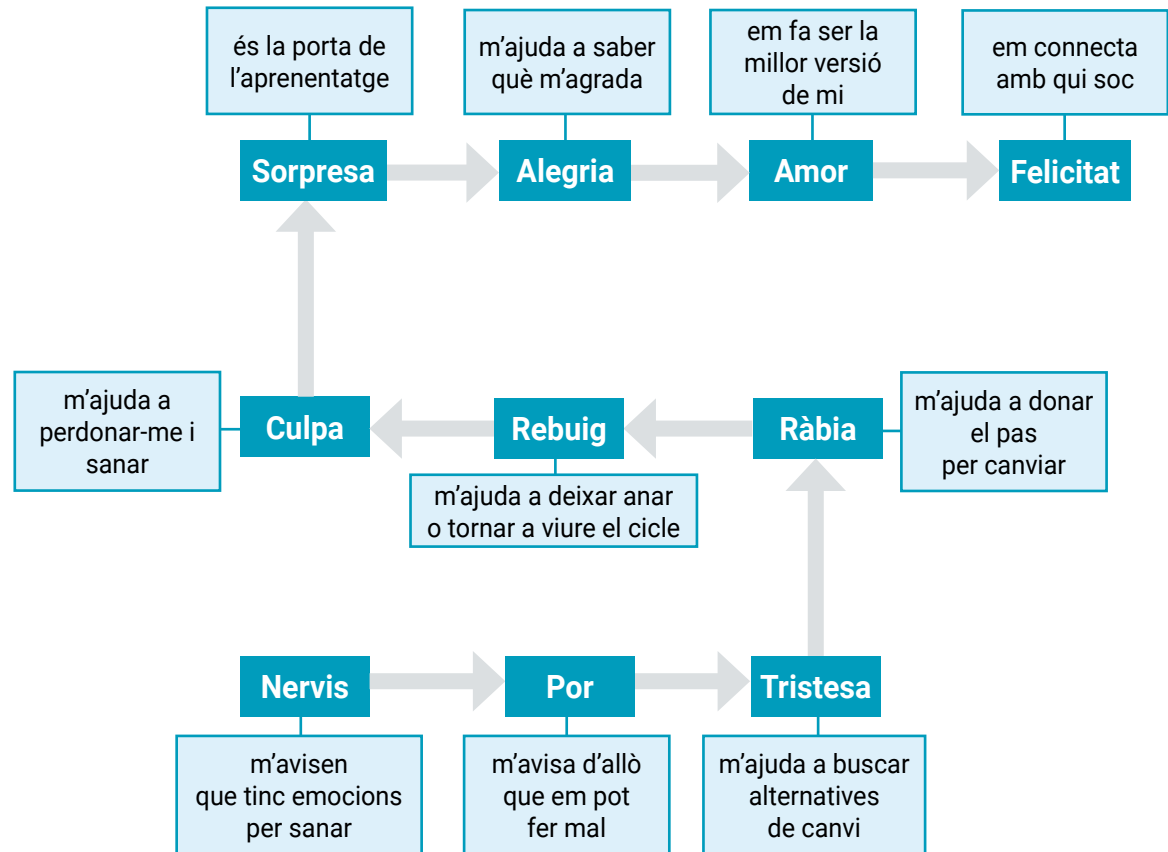

Figura 3. Mapes emocionals en la gestió de processos.

3. CONCLUSIONS FINALS

Dels continguts treballats, concretats en el punt anterior, volem destacar-ne **tres reflexions**:

- Els conceptes i la metodologia de la formació esdevenen una oportunitat per treballar la dimensió emocional en un projecte educatiu concret.
- L'entrenament d'habilitats socioemocionals requereix un espai i un temps vivencial i de qualitat. La generació d'aprenentatges dins d'aquests espais precisa una intenció personal sentida per l'equip. En clau formativa, els equips directius han d'apostar per prioritzar el treball de creixement emocional en tots els agents de la comunitat educativa.
- El focus de la formació ha de començar per un(a) mateix(a); per acompanyar a la gestió d'emocions els altres és necessari trobar eines de transferència dins el claustre però sempre en clau d'evolució personal.

Les necessitats dels entorns d'educació especial específicament per als temes de desenvolupament socioemocional no són gaire diferents a altres entorns. No obstant, en la mirada interna del docent i la mirada cap al/a la nen(a) o l'adolescent pot estar condicionada per les diferents especificitats que es troben en el camp de l'educació especial.

En els entorns d'educació especial cal particular esmena a l'acompanyament quant a llenguatge emocional, al sosteniment i a la connexió amb emocions concretes (com la pena, la frustració i la impotència), a la vivència dels processos de dol i a la mirada compassiva (acompanyar amb amor).

Referències documentals

- BISQUERRA, R.; PÉREZ, N. (2007) "Las competencias emocionales", *Educación XXI*. Vol. 10, pàgines 61-82.
- MAYER, J.D.; SALOVEY, P. (1997) "What is emotional intelligence?", a P. Salovey, i D.J. Sluyter (eds.) *Emotional development and emotional intelligence: implications for educators*. Nova York: Basic Books.
- MORGAN, A.; ZIGLIO, E. (2007) "Revitalising the evidence base for public health: an assets model", *Promotion & Education*. Vol. 2, pàgines 17-22.
- ORTEGÓN, R.A.; PORRINI, C.; JULIÀ, O. (2015) "Inclusión de la educación emocional dentro del proyecto de centro, una intervención integral", a *XI jornadas de educación emocional y familia*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- PALOMERA, R.; FERNÁNDEZ-BERROCAL, P.; BRACKETT, M. (2008) "La inteligencia emocional como una competencia básica en la formación de los docentes: algunas evidencias", *Revista electrónica de investigación psicoeducativa*. Vol. 15, núm. 6, 2, pàgines 437-454.
- TRAVESET, M.; PARELLADA, C. (2014) *La xarxa amorosa per educar. Les idees clau de la pedagogia sistèmica multidimensional*. Barcelona: Octaedro.

Autors

Ramiro Ortega Delgadillo

Responsable de Salut i Àrea d'Investigació Educativa de SEER. Assessorament i Coordinació de Projectes d'Educació Emocional i de PDABullying

Carles Porrini Cubells

Responsable d'Equip SEER. Coordinador, formador i facilitador de projectes i accions d'Educació Emocional.

Data

06/11/2018

Coordinació

Oficina de Planificació Educativa

Gerència de Serveis d'Educació

Àrea de Cultura, Educació i Esports